



רשומות

# ספר החוקים

12 במרס 2018

2702

כ"ה באדר התשע"ח

עמוד

256 ..... חוק לתיקון פקודת המכס (מס' 28), התשע"ח-2018

תיקונים עקיפים:

חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 – מס' 57

חוק מס קנייה (טובין ושירותים), התשי"ב-1952 – מס' 25

פקודת מס הכנסה – מס' 246

חוק סוכני המכס, התשכ"ה-1964 – מס' 4

חוק היטלי סחר ואמצעי הגנה, התשנ"א-1991 – מס' 6

חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 – מס' 2

## חוק לתיקון פקודת המכס (מס' 28), התשע"ח-2018\*

תיקון סעיף 1

1. בפקודת המכס<sup>1</sup> (להלן – הפקודה), בסעיף 1 –

(1) אחרי ההגדרה "הישבון" יבוא:

"הצהרת ייבוא" – כמשמעותה בסעיף 62;

"הצהרת ייצוא" – כמשמעותה בסעיף 103;

"חוק חתימה אלקטרונית" – חוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001<sup>2</sup>;

"חוק מס ערך מוסף" – חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975<sup>3</sup>;

"חוק סוכני המכס" – חוק סוכני המכס, התשכ"ה-1964<sup>4</sup>;

(2) ההגדרה "ימים" – תימחק;

(3) בהגדרה "מחסן רשוי", במקום "רשומים להחסנה" יבוא "שהותרו לאחסנה כמשמעותם בפרק חמישי";

(4) במקום ההגדרה "מנהל" יבוא:

"המנהל" – כהגדרתו בפקודת מס הכנסה<sup>5</sup>;

(5) אחרי ההגדרה "מסי יבוא" יבוא:

"מסמכי העדפה" – מסמכים המונפקים בהתאם להסכם סחר שישראל צד לו המעניק בין השאר העדפה בשיעורי מכס, אשר כוללים הצהרות בדבר מקור הטובין ועמידתם בתנאים לקבלת העדפה בשיעורי מכס לפי אותו הסכם; לעניין הגדרה זו, "העדפה" – לרבות הפחתה או פטור; "מסר אלקטרוני" – כהגדרתו בחוק חתימה אלקטרונית;

"מצהר" – כמשמעותו בסעיף 53<sup>6</sup>;

(6) במקום ההגדרה "נמל" יבוא:

"נמל" – כל אחד מאלה, ובלבד שהמנהל אישר אותם לעניין פקודה זו:

(1) נמל כהגדרתו בפקודת הנמלים [נוסח חדש], התשל"א-1971<sup>7</sup>;

(2) שדה תעופה כהגדרתו בחוק רשות שדות התעופה, התשל"ז-1977<sup>8</sup>;

(3) מסופי מעבר כהגדרתם בחוק רשות שדות התעופה (הוראת שעה), התש"ם-1980<sup>9</sup>;

(4) תחנות גבול לפי צו הכניסה לישראל (תחנות גבול), התשמ"ז-1987<sup>10</sup>;

"סוכן מכס" – כהגדרתו בחוק סוכני המכס<sup>11</sup>;

\* התקבל בכנסת ביום י"ח באדר התשע"ח (5 במרס 2018); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק הממשלה – 1150, מיום כ"ה בתמוז התשע"ז (19 ביולי 2017), עמ' 1230.

<sup>1</sup> דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 3, עמ' 39; ס"ח התשע"ז, עמ' 1198.

<sup>2</sup> ס"ח התשס"א, עמ' 210.

<sup>3</sup> ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

<sup>4</sup> ס"ח התשכ"ה, עמ' 16.

<sup>5</sup> דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

<sup>6</sup> דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 20, עמ' 443.

<sup>7</sup> ס"ח התשל"ז, עמ' 182.

<sup>8</sup> ס"ח התש"ם, עמ' 104.

<sup>9</sup> ק"ת התשמ"ז, עמ' 1219.

- (7) אחרי ההגדרה "על פי רשות" יבוא:  
 "פקודת הייבוא והייצוא" – פקודת היבוא והייצוא [נוסח חדש], התשל"ט-1979<sup>10</sup>;
- (8) אחרי ההגדרה "רשות-המכס" יבוא:  
 "שטעון" – ייצוא אל מחוץ לישראל של טובין שיובאו, ובלבד שהטובין היו נתונים לפיקוח המכס משעת הבאתם לישראל עד ייצואם מישראל, והכול בין אם הטובין נפרקו בישראל מכלי הובלה, בנמל, והוטענו על גבי כלי הובלה אחר, באותו נמל או בנמל אחר, ובין אם לא נפרקו בישראל<sup>11</sup>.
2. בסעיף 6 לפקודה –  
 (1) בסעיף קטן (א), פסקה (3) – תימחק;  
 (2) בסעיף קטן (ב), המילה "נמלים" – תימחק.
3. סעיפים 11 ו-12 לפקודה – בטלים.
4. בכותרת פרק שלישי לפקודה, במקום "רישום" יבוא "הצהרות".
5. בסעיף 14 לפקודה –  
 (1) פסקה (2) – תימחק;  
 (2) בפסקה (3), המילים "ייצואם כפוף לקיום תנאי או הגבלה לפי כל חיקוק" – יימחקו ואחרי "שנקבעו ליצוא" יבוא "או משעה שהוגשה לגביהם הצהרת ייצוא לפי הוראות סימן ב' לפרק שישי, לפי המוקדם".
6. בסעיף 15 לפקודה, בכל מקום, במקום "שיט" יבוא "הובלה" ובמקום "השיט" יבוא "ההובלה".
7. במקום סעיף 24 לפקודה יבוא:  
 "הצהרות" 24. טובין מיובאים או טובין שנועדו לייצוא, תוגש לגביהם לרשות המכס הצהרת ייבוא לפי הוראות סימן ה' לפרק רביעי או הצהרת ייצוא לפי הוראות סימן ב' לפרק שישי, לפי העניין.
8. סעיפים 26 עד 29 לפקודה – בטלים.
9. בסעיף 30 לפקודה, לפני "טובין שהם" יבוא "על אף האמור בסעיף 24", ובמקום "רשומון" יבוא "הצהרת ייבוא או הצהרת ייצוא, לפי העניין".
10. בסעיף 31(א) לפקודה, במקום "או להתרת הרשומון שלהם" יבוא "או למתן התרה לגביהם לפי הוראות סעיף 65 לרבות כפי שהוחל בסעיף 103(ז)".
11. בסעיף 39(א) לפקודה, לפני "בטובין שיובאו" יבוא "על אף האמור בסעיף 24", במקום "ההצהרה בטופס או בתווית" יבוא "ההצהרה שבטופס או שבתווית" ובמקום "הרשומון הנדרש לפי פקודה" יבוא "הצהרת הייבוא הנדרשת לפי סימן ה' לפרק רביעי".
12. סעיף 39 לפקודה – בטל.
13. בסעיף 44 לפקודה –  
 (1) האמור בו יסומן "(א)", ובו, במקום "באניה שסרה" יבוא "בכלי הובלה המגיע" ובמקום "האניה" יבוא "כלי ההובלה";

<sup>10</sup> דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 32, עמ' 625.

(2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו לעניין טובין ששטענעם אסור לפי כל דין או שהסחר בהם אסור לפי כל דין או התחייבות בין-לאומית של ישראל"

14. בסעיף 45(2) לפקודה, במקום "תסקיר" יבוא "מצהר". תיקון סעיף 45
15. בכותרת סימן ג' בפרק רביעי לפקודה, במקום "תסקיר" יבוא "מצהר". תיקון כותרת סימן ג' בפרק רביעי
16. במקום סעיפים 53 ו-54 לפקודה יבוא: החלפת סעיפים 53 ו-54 והוספת סעיף 54א

"הגשת מצהר" 53. (א) הובלו טובין לישראל דרך הים, האוויר או היבשה, תחול חובה להגיש לרשות המכס פרטים על כלי ההובלה וכן פירוט של כלל הטובין במטען המובל בכלי ההובלה, ובכלל זה מטען שיעדו הסופי אינו בישראל, ומאפייניהם, וכן פירוט של המכולות הריקות (בחוץ זה – מצהר), בהתאם למפורט להלן, לפי העניין:

(1) לעניין מטען שהובל לישראל דרך הים לשם פריקתו בישראל –

(א) יגיש סוכן האנייה ובאין סוכן אנייה – קברניט האנייה את המצהר לא יאוחר מ-24 שעות לפני הגעת האנייה לישראל, או בעת יציאת האנייה לישראל מהנמל האחרון שבו הוטען מטען המובל לישראל, לפי המאוחר;

(ב) יגיש משלח בין-לאומי מצהר המתייחס לטובין שבטיפולו המיועדים לייבוא 24 שעות לפני הגעת האנייה לישראל; המנהל רשאי להאריך את המועד להגשת המצהר אם הוכח להנחת דעתו שלא היה בידי המשלח הבין-לאומי להגיש את המצהר במועד מסיבות שאינן תלויות בו; לעניין זה, "משלח בין-לאומי" – כהגדרתו בסעיף 24א לחוק סוכני המכס;

(2) לעניין מטען שהובל לישראל דרך הים לשם פריקתו מחוץ לישראל, תגיש חברת הספנות ובאין חברת ספנות – יגיש הקברניט, את המצהר, במועדים המפורטים להלן, לפי העניין:

(א) בהפלגה לנמל בישראל שצפוי שתימשך שישנה ימים או יותר ממועד יציאת האנייה מהנמל האחרון שבו ביקרה (בסעיף זה – נמל פקידה) – לא יאוחר משישה ימים לפני הגעת האנייה לנמל בישראל;

(ב) בהפלגה לנמל בישראל שצפוי שתימשך פחות משישה ימים ממועד יציאת האנייה מנמל הפקידה האחרון – בעת יציאת האנייה מכל נמל שבו הוטען מטען המובל לישראל;

(3) לעניין מטען שהובל לישראל דרך האוויר – תגיש חברת התעופה המובילה את המצוה לא יאוחר מארבע שעות לפני נחיתת המטוס בישראל או בעת המראתו לישראל, לפי המאוחר;

(4) לעניין מטען שהובל לישראל דרך היבשה – יגיש סוכן המכס של היבואן את המצוה יום אחד לפני הגעתו לישראל, לכל המאוחר.

(ב) המנהל רשאי לקבוע הוראות לעניין תוכן המצוה ומבנה.

54. תיקון טעות במצוה התגלתה טעות במצוה שהוגש, רשאי המנהל להחזיר הגשת מצוה מתוקן; על הגשת מצוה מתוקן תשולם אגרה בסכום שיקבע שר האוצר בתקנות.

54א. מצוה, וכל תיקון שלו, יוגשו באמצעות מסר אלקטרוני, בהתאם להוראות לפי פרק ארבעה עשר א'.

17. בסעיף 55 לפקודה – תיקון סעיף 55

(1) בכותרת השוליים, במקום "בתסקיר" יבוא "בהגשת פרטים";

(2) במקום "תסקיר" יבוא "פרטים".

18. אחרי סעיף 55 לפקודה יבוא: הוספת סעיף 55א

55א. (א) המגיש מצוה חייב להקל על פקיד המכס המוסמך לכך את הכניסה אל כלי ההובלה, להשיב על כל שאלה ולהגיש כל מסמך ותעודה בנוגע לכלי ההובלה ומטענו.

(ב) קברניט של אנייה, חברת תעופה או כל אדם אחר המכניס טובין לישראל בכלי הובלה, עובדיהם שהוסמכו לכך על ידם, ובעלים של כלי ההובלה חייבים להשיב לפקיד מכס גם על שאלות בעניין כלי ההובלה, צוות עובדיו, נוסעיו, צידתו ומסעו.

19. בסעיף 56 לפקודה, במקום "שהרשומון עליהם הותר" יבוא "שניתנה לגביהם התרה לפי הוראות סעיף 65".

20. במקום סימן ה' בפרק רביעי לפקודה יבוא: החלפת סימן ה' בפרק רביעי

#### "סימן ה': הצהרת ייבוא

62. (א) בעל טובין המיובאים לישראל, למעט טובין כאמור המיובאים למטרת שטעון, יגיש עליהם למנהל הצהרת ייבוא לאחת מהמטרות האלה (בחוק זה – הצהרת ייבוא):

(1) צריכה בארץ;

(2) אחסנה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) וחוק סוכני המכס, המנהל רשאי לקבוע, לעניין ייבוא לשימוש עצמי כהגדרתו בסעיף 129, תנאים או נסיבות שבהתקיימם רשאי אדם שאינו בעל הטובין להגיש הצהרת ייבוא בעבור בעל הטובין.

(ג) הצהרת הייבוא תהיה ערוכה במבנה ולפי פרטים שקבע המנהל בכללים, דרך כלל או לסוגי מקרים, ויצורפו לה כל המסמכים המפורטים להלן שיכללו כל פרט שקבע המנהל, כשהם שלמים וניתנים לקריאה:

(1) חשבוניות המכר, שטרי הביטוח, שטרי המטען, מפרט האריזות, שטרי החבילות ומסמכים אחרים הנוגעים לטובין ומלמדים על ערכם במקום קנייתם, לרבות דמי ההובלה, הביטוח ושאר התשלומים ששולמו בשלהם;

(2) אם ייבוא הטובין חייב בהיתר ייבוא, רישיון ייבוא או אישור ייבוא – היתר, רישיון או אישור כאמור;

(3) מסמכי העדפה;

(4) מסמך העברת בעלות לפני הגשת הצהרת הייבוא;

(5) כל מסמך אחר שקבע המנהל בכללים.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ג)(1) –

(1) המנהל רשאי לפטור מהחובה לצרף מסמכים כאמור באותו סעיף קטן, כולם או חלקם, בהתקיים תנאים או נסיבות שקבע;

(2) המנהל רשאי להורות, לעניין מסמכים כאמור באותו סעיף קטן שיורה, ובהתקיים תנאים שיורה, כי הם יומצאו לרשות המכס לאחר הגשת הצהרת הייבוא.

(ה) הגשת הצהרת ייבוא לפי הוראות סעיף זה יכול שתיעשה בידי סוכן מכס כאמור בסעיף 168 ובחוק סוכני המכס.

(א) הצהרת ייבוא תוגש לאחר הגשת המצהה, למעט בסוגי מקרים שקבע המנהל בכללים, אך לא יאוחר משלושה חודשים ממועד הייבוא, ולעניין טובין שיובאו דרך האוויר – לא יאוחר מ-45 ימים ממועד הייבוא.

(ב) לא הוגשה הצהרת ייבוא במועד כאמור בסעיף קטן (א), רשאי גובה המכס למכור את הטובין או להשמידם.

הצהרת ייבוא, בצירוף המסמכים שיש לצרף לה לפי הוראות סעיף 62(ג), תוגש באמצעות מסר אלקטרוני בהתאם להוראות לפי פרק ארבעה עשר א'.

(א) הוגשה הצהרת ייבוא, רשאי המנהל לתת, באופן מקוון, התרה לגבי הטובין הכלולים בה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), לא ייתן המנהל התרה כאמור באותו סעיף קטן אם מתקיים אחד מאלה:

(1) המנהל מצא כי לא קוימה הוראה לפי כל דין בקשר לייבוא הטובין, ובכלל זה מצא כי מתקיים אחד מאלה:

(א) ההצהרה כוללת פרטים לא נכונים;

63. המועד להגשת הצהרת ייבוא

64. הגשת הצהרת ייבוא באמצעות מסר אלקטרוני

65. התרה לגבי טובין הכלולים בהצהרת ייבוא

(ב) ההצהרה אינה כוללת פרטים שיש לכלול בה לפי הוראות סעיף 62(ג);

(ג) להצהרה לא צורפו מסמכים שיש לצרף לה לפי הוראות סעיף 62(ג), או שצורפו לה מסמכים כאמור שאינם שלמים או שאינם ניתנים לקריאה; (ד) לא שולמו מסי ייבוא כדין;

(ה) לא שולמה הוצאה שהתחייב בה אדם על פי פקודה זו בקשר לטובין המיובאים;

(2) לא ניתנה ערובה לקיום הוראות פקודה זו שדרש המנהל.

(ג) נתן המנהל התרה לגבי טובין הכלולים בהצהרת ייבוא, כאמור בסעיף קטן (א), ינהגו בטובין האמורים על פי ההצהרה.

(ד) החליט המנהל, כאמור בסעיף קטן (ב), שלא לתת התרה, יודיע על כך למגיש ההצהרה.

(ה) על אף הוראות סעיף קטן (ג), נתן המנהל התרה לגבי טובין הכלולים בהצהרת ייבוא, כאמור בסעיף קטן (א), והיה לו יסוד סביר להניח, טרם מסירתם של הטובין לצריכה בארץ, כי מתקיים לגבי הצהרת הייבוא שהם נכללו בה האמור בסעיף קטן (ב), רשאי הוא להתלות את ההתרה או לבטלה.

הוגשה הצהרת ייבוא, ישמור בעל הטובין את ההצהרה וכל מסמך שצורף אליה לפי סעיף 62(ג), בהתאם לכללים שיקבע המנהל.

מי שמגיש הצהרת ייבוא חייב להשיב על כל שאלה בנוגע לטובין הכלולים בהצהרה בלבד אם נדרש לכך בידי פקיד מכס.

על אף הוראות סעיף 62(א), המנהל רשאי להתיר, דרך כלל או בסוגי מקרים שקבע, הגשת מסמך אחר במקום הצהרת ייבוא; התיר כאמור, יראו מסמך כאמור לעניין כל דין, כהצהרת ייבוא.

שמירת מסמכים

א.65

חובה להשיב על שאלות

ב.65

הגשת מסמך אחר במקום הצהרת ייבוא

ג.65

ביטול סעיף 67

21. סעיף 67 לפקודה – בטל.

החלפת סעיף 68

22. במקום סעיף 68 לפקודה יבוא:

"רישיון מחסן 68. (א) בעל מחסן לא יאחסן בו טובין הנתונים לפיקוח רשות מכס אלא אם כן ניתן לו רישיון לכך מאת המנהל ובהתאם לתנאים שקבע המנהל ברישיון (בפרק זה – רישיון מחסן); המנהל רשאי לקבוע ברישיון את סוגי הטובין שניתן לאחסן כאמור במחסן.

(ב) בעל רישיון מחסן יאחסן במחסן בהתאם להוראות לפי סעיף קטן (א) רק טובין שהוגשה לגביהם הצהרת ייבוא לשם אחסונה, כאמור בסעיף 62(א)(2), וניתנה לגביהם התרה (בפרק זה – טובין שהותרו לאחסנה); ואולם המנהל רשאי, מטעמים מיוחדים או בסוגי מקרים שיקבע, להורות על אחסנת טובין שלא הוגשה לגביהם הצהרה כאמור.

(ג) שר האוצר יקבע אילו סוגי טובין ניתן לאחסן במחסן רשוי מכל סוג, ותנאים לאחסנת טובין כאמור.

- תיקון סעיף 74 23. בסעיף 74 לפקודה –
- (1) בכותרת השוליים, במקום "ההחסנה" יבוא "האחסנה";
- (2) במקום "שנרשמו להחסנה" יבוא "שהותרו לאחסנה" ובמקום "ההחסנה הוגמרה" יבוא "האחסנה הסתיימה".
- תיקון סעיף 75 24. בסעיף 75 לפקודה, במקום "שנרשמו להחסנה ולא הוחסנו" יבוא "שהותרו לאחסנה ולא אוחסנו".
- תיקון סעיף 76 25. בסעיף 76 לפקודה, במקום "שנרשמו להחסנה" יבוא "שהותרו לאחסנה" ובמקום "עריכת הרשימה" יבוא "הגשת הצהרת הייבוא לגביהם".
- תיקון סעיף 86 26. בסעיף 86 לפקודה, במקום "רשומון" יבוא "הגשת הצהרת ייבוא".
- החלפת סעיף 91 27. במקום סעיף 91 לפקודה יבוא:
- "הצהרה על טובין 91. (א) בעל טובין מוחסנים המבקש להוציא טובין כאמור, כולם או חלקם, ממחסן רשוי, יגיש עליהם למנהל הצהרה שהיא אחת מאלה:
- (1) הצהרת ייבוא לשם צריכה בארץ;
- (2) הצהרת ייצוא;
- (3) הצהרת ייבוא לשם אחסנה במחסן רשוי אחר.
- (ב) לעניין הגשת הצהרה כאמור בסעיף קטן (א) ולעניין מתן התרה לגבי הטובין הכלולים בה יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות הסעיפים המפורטים להלן, לפי העניין:
- (1) לעניין הצהרת ייבוא כאמור בסעיף קטן (א)(1) או (3) – סעיפים 62(ב) עד (ה) ו-63 עד 65;
- (2) לעניין הצהרת ייצוא כאמור בסעיף קטן (א)(2) – סעיפים 103(ב) עד (ו) ו-104".
- תיקון סעיף 92 28. בסעיף 92 לפקודה, במקום "טובין שהוחסנו או שנרשמו להחסנה או למסירה מן המחסן" יבוא "טובין שאוחסנו, טובין שהוגשה לגביהם הצהרת ייבוא לשם אחסנה או טובין מוחסנים שהוגשה לגביהם הצהרה כאמור בסעיף 91(א)" ובמקום "סילוקם" יבוא "העברתם".
- תיקון סעיף 93 29. בסעיף 93 לפקודה, במקום הרישה עד המילים "או לשם ייצוא" יבוא "טובין מוחסנים שהוגשה לגביהם הצהרה כאמור בסעיף 91(א)(2) או (3), וניתנה לגביהם התרה".
- החלפת סעיף 94 30. במקום סעיף 94 לפקודה יבוא:
- "אחסנה להלכה 94. טובין שהותרו לאחסנה, לרבות טובין שהוגשה לגביהם הצהרה כאמור בסעיף 91(א)(3) (בסעיף זה – ההצהרה הראשונה) וניתנה לגביהם התרה, ולפני שאוחסנו הוגשה לגביהם הצהרה כאמור בסעיף 91(א)(1) עד (3), יראו אותם כטובין שאוחסנו בהתאם להצהרה הראשונה".
- תיקון סעיף 98 31. בסעיף 98 לפקודה, במקום "שנרשמו ברשומון שנקבע, להפקדה" יבוא "שהותרו לאחסנה" ובמקום "מיום שהופקדו" יבוא "מיום שאוחסנו".



103. (א) בעל טובין המבקש לייצאם מישראל, יגיש עליהם למנהל הצהרת ייצוא.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) וחוק סוכני המכס, רשאי המנהל לקבוע תנאים או נסיבות שבהתקיימם רשאי אדם שאינו בעל הטובין להגיש הצהרת ייצוא בעבור בעל הטובין. (ג) הצהרת הייצוא תהיה ערוכה במבנה ולפי פרטים שקבע המנהל בכללים, דרך כלל או לסוגי מקרים, ויצורפו לה כל המסמכים המפורטים להלן, כשהם שלמים וניתנים לקריאה:

- (1) חשבונות המכר, שטר המטען ומפרט אריזות;
- (2) אם ייצוא הטובין חייב בהיתר ייצוא, רישיון ייצוא או אישור ייצוא – היתר, רישיון או אישור כאמור;
- (3) מסמכי העדפה או חשבונית הצהרה כמשמעותה בהסכם בדבר הקמת אזור תעשייה מוכר (Qualified Industrial Zone – QIZ), לפי העניין;
- (4) כל מסמך אחר שקבע המנהל בכללים.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ג), המנהל רשאי לפטור מהחובה לצרף מסמכים כאמור באותו סעיף קטן, כולם או חלקם, בהתקיים תנאים או נסיבות שקבע.

(ה) הצהרת ייצוא תוגש בטרם יוצאו הטובין מישראל, ואולם המנהל רשאי לקבוע פרטים או מסמכים שיהיה ניתן להגיש או לצרף להצהרה עד תום חמישה ימי עסקים ממועד ייצוא הטובין.

(ו) הגשת הצהרת ייצוא לפי הוראות סעיף זה יכול שתיעשה בידי סוכן מכס כאמור בסעיף 168 ובחוק סוכני המכס.

(ז) הוראות סעיפים 64 עד 65 יחולו לעניין הצהרת ייצוא, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: על אף האמור בסעיף 65(ב), המנהל לא ייתן התרה אם מצא כי לא קוימה הוראת דין בקשר לייצוא הטובין או אם הטובין לא הובאו לאתר בפקוח המכס.

טובין שלא ייצאו 104. (א) טובין שהוגשה לגביהם הצהרת ייצוא וניתנה לגביהם התרה, או טובין שהיו תחת פיקוח המכס לשם ייצואם, ולא יוצאו מישראל, רשאי בעל הטובין להגיש בקשה לשחרורם מפיקוח המכס, בתוך שלושה חודשים מיום מתן ההתרה לגביהם או מיום שהובאו למקום שנקבע לייצוא, לפי העניין, ולעניין טובין המיוצאים דרך האוויר – בתוך 45 ימים מהמועד כאמור.

(ב) לא יוצאו טובין כאמור בסעיף קטן (א) מישראל ולא הוגשה בקשה כאמור באותו סעיף קטן עד תום התקופה כאמור בו, רשאי גובה המכס למכור את הטובין או להשמירם. (ג) בקשה כאמור בסעיף קטן (א) תוגש בדרך שיקבע המנהל.

(1) בכותרת השוליים, במקום "תעודות" יבוא "מסמכים";

(2) במקום "תעודות לטובין שנרשמו ליצוא" יבוא "כל תעודה או מסמך הנוגעים לטובין שהוגשה לגביהם הצהרת ייצוא" ובמקום "שנרשמו לו" יבוא "האמור בהצהרה".

בסעיף 119 לפקודה, במקום "לרשמן היצוא" יבוא "להצהרת הייצוא".

בסעיף 120 לפקודה, במקום "נרשמה לצריכה בארץ" יבוא "הוגשה לגביה הצהרת ייבוא לשם צריכה בארץ וניתנה לגביה התרה".

אחרי כותרת פרק שמיני לפקודה יבוא:

"החייב במכס 123א. (א) החייב בתשלום מכס על טובין הוא בעל הטובין.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), אדם שאינו בעל הטובין רשאי, בהסכמת המנהל ובתנאים שיוורה, לקבל על עצמו את תשלום המכס על טובין מסוימים, כולו או חלקו, ויראוהו מעת הסכמת המנהל כאמור כחייב במכס על אותם טובין.

תשלום המכס 123ב. (א) המכס על טובין מיובאים שחלה חובה להגיש לגביהם הצהרת ייבוא לפי הוראות סימן ה' בפרק רביעי, ישולם בעת הגשת הצהרת הייבוא.

(ב) המכס על טובין שיובאו בדואר ישולם בעת הגשת הצהרת הייבוא, ואם לא הוגשה הצהרת ייבוא – בעת קבלתם בסניף הדואר.

(ג) תשלום המכס לפי הוראות סעיף זה ייעשה בדרך שיקבע המנהל.

(ד) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 81.

במקום סעיף 124 לפקודה יבוא:

"המועד הקובע 124. (א) מכס ישולם לפי השיעור החל במועד התשלום.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), המכס על טובין שיובאו באמצעות הדואר ולא הוגשה לגביהם הצהרת ייבוא, ישולם לפי השיעור החל במועד עשיית השומה עליהם.

(ג) המכס על טובין מיובאים שחלה חובה להגיש לגביהם הצהרת ייבוא לפי הוראות סימן ה' בפרק רביעי, ולא הוגשה לגביהם הצהרה כאמור, ישולם לפי השיעור החל בעת ייבואם, ואם מועד ייבואם אינו ידוע – בעת עשיית השומה עליהם.

(ד) על אף הוראות סעיף 123ב(א), שוחררו טובין מפיקוח רשות המכס בפטור מותנה, והוכח להנחת דעתו של המנהל כי חדל להתקיים לגביהם תנאי מהתנאים למתן פטור, תחול החובה לשלם את המכס בעד אותם טובין במועד שבו חדל להתקיים התנאי כאמור, ואם המועד האמור אינו ידוע – במועד הגשת הצהרת הייבוא, ולפי השיעור החל במועד כאמור; לעניין זה, "פטור מותנה" – פטור או הקלה משיעור

המכס החלים לגבי טובין מיובאים בהתקיים תנאי הנוגע לשימוש בטובין, למעט פטור או הקלה החלים בכניסה זמנית, שקבע שר האוצר בצו לפי פקודת תעריף המכס והפטורים".

(ה) שוחררו טובין מפיקוח רשות המכס בפטור ממכס לפי סעיף 162, והוכח להנחת דעתו של המנהל שלא התקיים לגביהם תנאי מהתנאים לפי אותו סעיף למתן פטור, יחולו לעניין החובה לשלם את המכס בעד אותם טובין, ולעניין שיעור המכס שיחול, הוראות סעיף 123ב(א) והוראות סעיף קטן (א), בהתאמה.

(ו) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מההוראות לפי סעיפים 140 ו-160ב.

39. בסעיף 140 לפקודה –
- (1) בכותרת השוליים, במקום "בתסקיר" יבוא "במצהר";
- (2) במקום "בתסקיר של כלי הובלה" יבוא "במצהר" ובמקום "התסקיר על הטובין" יבוא "המצהר שהטובין נכללים בו".
40. בסעיף 143 לפקודה, במקום "ולפני שנרשמו הטובין לצריכה בארץ" יבוא "ולפני שהוגשה לגבי הטובין הצהרת ייבוא לשם צריכה בארץ, כאמור בסעיף 62(א)(1)".
41. בסעיף 144 לפקודה, במקום "תסקיר על האניה" יבוא "מצהר על האניה ומטענה".
42. סעיפים 146 ו-147 לפקודה – בטלים.
43. בסעיף 153 לפקודה –
- (1) ברישה, במקום "ונרשמו לשימוש בה" יבוא "והוגשה לגביהם הצהרת ייבוא לשם צריכה בארץ";
- (2) בפסקה (1), במקום "רישום לשימוש בישראל לאחר שהוחזרו אליה" יבוא "הגשת הצהרת הייבוא לגביהם לאחר שהוחזרו לישראל", במקום "שנרשמו כאמור" יבוא "שהוגשה לגביהם ההצהרה כאמור", במקום "ורישום לראשונה" יבוא "והגשת הצהרת הייבוא לגביהם לראשונה" ובמקום "הרישום לשימוש בישראל אחרי שהוחזרו אליה" יבוא "הגשת הצהרת הייבוא לגביהם לאחר שהוחזרו לישראל";
- (3) בפסקה (2), במקום "שנרשמו לשימוש בישראל לאחר שהוחזרו אליה" יבוא "שהוגשה לגביהם הצהרת הייבוא לאחר שהוחזרו לישראל", במקום "שנרשמו כאמור" יבוא "שהוגשה לגביהם ההצהרה כאמור" ובמקום "ורישום לראשונה" יבוא "והגשת הצהרת הייבוא לגביהם לראשונה".
44. בסעיף 154(ג) לפקודה, במקום "ברשומן הטובין" יבוא "בהצהרת הייבוא".
45. בסעיף 156 לפקודה –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "הישבון של תשעים אחוז מסכום" יבוא "הישבון בגובה מלוא הסכום";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "לשנה" יבוא "לשלוש שנים" והסיפה החל במילים "ובאישור שר האוצר" – תימחק;
- (3) סעיף קטן (ג) – בטל.

<sup>11</sup> ע"ר 1937, תוס' 1, עמ' (ע) 183, (א) 215.

- תיקון סעיף 162 א 46. בסעיף 162א לפקודה –
- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "אי־מתן התרה לגבי טובין הכלולים בהצהרת ייבוא";
- (2) במקום "כאמור בסעיף 160" יבוא "כאמור בסעיף קטן (א)(2) של סעיף 160ב", ובמקום הסיפה החל במילים "רשאי גובה המכס" יבוא "כאמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) של הסעיף האמור, רשאי המנהל שלא לתת התרה לגבי טובין של החייב שנכללו בהצהרת ייבוא אחרת שהגיש עד לתשלום המכס והריבית".
- תיקון סעיף 167 47. בסעיף 167(ב) לפקודה, במקום "רשמונות" יבוא "הצהרות".
- החלפת סעיף 168 48. במקום סעיף 168 לפקודה יבוא:
- "סוכן מכס 168. (א) בעל טובין רשאי לקיים הוראה מההוראות לפי פקודה זו באמצעות סוכן מכס.
- (ב) סוכן מכס לא יפעל בעבור בעל טובין, כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן הגיש לרשות המכס כתב הרשאה חתום מאת בעל הטובין, בטופס שקבע המנהל ובאופן שקבע; חתימתו של בעל הטובין על כתב ההרשאה כאמור תאומת בדרך שיקבע המנהל, לרבות בדרך של אימות ידני.
- (ג) כתב הרשאה כאמור בסעיף קטן (ב) יוגש למנהל באמצעות מסר אלקטרוני לפי הוראות פרק ארבעה עשר א'; בהגשת כתב הרשאה לפי הוראות סעיף קטן זה, בידי בעל הטובין, לא יידרש אימות חתימתו כאמור בסעיף קטן (ב).
- (ד) על אף הוראות סעיף קטן (א), נוסע רשאי להסמיך כל אדם לפדות בעבורו טובין שהם מטען-לוואי של הנוסע."
- תיקון סעיף 196 49. בסעיף 196 לפקודה, במקום "שנרשמו שלא כדין" יבוא "שהוגשה לגביהם הצהרת ייבוא או הצהרת ייצוא שלא כדין".
- תיקון סעיף 197 50. בסעיף 197 לפקודה, במקום "רשמון" יבוא "הצהרה לפי פקודה זו".
- תיקון סעיף 198 51. בסעיף 198 לפקודה –
- (1) בכותרת השוליים, במקום "רשמון נכון" יבוא "הצהרה נכונה";
- (2) במקום "או רישומם לשם תשלום מכס או למטרות שבגללן נתבע פטור ממכס" יבוא "או הפרטים שנכללו לגביהם בהצהרת הייבוא או בהצהרת הייצוא" ובמקום "להתיר כל רשמון עליהם" יבוא "לתת התרה לגבי הטובין הכלולים בהצהרה כאמור".
- תיקון סעיף 204 52. בסעיף 204 לפקודה –
- (1) בפסקה (9), במקום "רשמון", יבוא "הצהרת ייבוא, הצהרת ייצוא,";
- (2) בפסקה (14), במקום "ברשמון" יבוא "בהצהרת ייבוא או בהצהרת ייצוא,";
- (3) בסופו יבוא "בסעיף זה, "טובין חבי מכס" – לרבות טובין שחלים עליהם מסי ייבוא אחרים".
- תיקון סעיף 212 53. בסעיף 212 לפקודה, בסעיף קטן (א) –
- (1) בפסקה (4), במקום "רשמון כוזב או לא נכון" יבוא "הצהרת ייבוא או הצהרת ייצוא כוזבת או לא נכונה";
- (2) בפסקה (12), במקום "בתסקיר של האניה" יבוא "במצהר".

**"פרק שלושה עשר א': אמצעי אכיפה מינהליים"****סימן א': הגדרות**הגדרות – פרק  
שלושה עשר א'

223א. בפרק זה –

"יבואן" – בעל טובין המיובאים לישראל שהוא אחד מאלה:

- (1) מי שמייבא טובין לצורכי עסק;
  - (2) מלכ"ר או מוסד כספי, המייבא טובין לצורך פעילותו;
  - (3) מי שמייבא טובין לשימוש עצמי, שמתקיימים לגביו תנאים שקבע שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים;
- "יצואן" – בעל טובין המבקש לייצאם מישראל, שהוא אחד מאלה:

- (1) מי שמייצא טובין לצורכי עסק;
  - (2) מלכ"ר או מוסד כספי, המייצא טובין לצורך פעילותו;
  - (3) מי שמייצא טובין לשימוש עצמי, שמתקיימים לגביו תנאים שקבע שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים;
- "מלכ"ר", "מוסד כספי" ו"עסק" – כהגדרתם בחוק מס ערך מוסף;

"שימוש עצמי" – כהגדרתו בסעיף 129.

**סימן ב': עיצום כספי**

עיצום כספי

223ב. (א) מי שהגיש מצהר הכולל פרטים לא נכונים, בניגוד להוראות סעיף 53(א)(1), 53(א)(2), 53(א)(3) או 53(א)(4), רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סימן זה בסכום של 2,500 שקלים חדשים.

(ב) יבואן או יצואן שהפר הוראה מההוראות לפי פקודה זו, כמפורט להלן, רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סימן זה, בשיעור של 10% מהפרש מסי היבוא שנוצר, או 5,000 שקלים חדשים, לפי הגבוה, אלא אם כן הוכח להנחת דעתו של המנהל כי מסר לסוכן מכס את כל המסמכים והפרטים שנדרש למסור לשם הגשת הצהרה בעבורו:

- (1) יבואן שהגיש, בעצמו או באמצעות סוכן מכס, הצהרת ייבוא הכוללת פרט לא נכון, או שלא צירף להצהרת הייבוא שהגיש כאמור מסמך שהיה עליו לצרף לה, בניגוד להוראות לפי סעיף 62, למעט מסמך כאמור בסעיף 62(ג)(2) שנדרש לפי פקודת הייבוא והייצוא;

(2) ייצואן שהגיש, בעצמו או באמצעות סוכן מכס, הצהרת ייצוא הכוללת פרט לא נכון, או שלא צירף להצהרת הייצוא שהגיש כאמור מסמך שהיה עליו לצרף לה, בניגוד להוראות לפי סעיף 103(ג)(2) שנדרש לפי פקודת הייבוא והייצוא.

(ג) סוכן מכס שהפר הוראה מההוראות לפי פקודה זו, כמפורט להלן, רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סימן זה, בגובה 1% מהפרש מסי הייבוא שנוצר, אך לא יותר מ־5,000 שקלים חדשים ולא פחות מ־500 שקלים חדשים, אלא אם כן הוכח להנחת דעתו של המנהל כי הפרט הלא נכון שנכלל בהצהרה נמסר לו על ידי היבואן או הייצואן, לפי העניין:

(1) הגיש הצהרת ייבוא הכוללת פרט לא נכון, או שלא צירף להצהרת הייבוא שהגיש כאמור, מסמך שהיה עליו לצרף לה, בניגוד להוראות לפי סעיף 62;

(2) הגיש הצהרת ייצוא הכוללת פרט לא נכון, או שלא צירף להצהרת הייצוא שהגיש כאמור, מסמך שהיה עליו לצרף לה, בניגוד להוראות לפי סעיף 103;

ואולם, לא נוצר הפרש מסי ייבוא בשל הפרה כאמור בסעיף קטן זה, רשאי המנהל להטיל על המפר עיצום כספי לפי הוראות סימן זה בגובה 500 שקלים חדשים.

(ד) סוכן מכס שהפר הוראה מההוראות סעיף קטן (ג)(1), וההפרה בוצעה באחת הנסיבות המפורטות להלן, ולא נוצר הפרש מסי ייבוא בשל הפרה כאמור בסכום העולה על 500 שקלים חדשים להצהרת ייבוא בודדת, רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סימן זה, בסכום של 150 שקלים חדשים בשל כל הצהרת ייבוא:

(1) סוכן המכס הגיש הצהרת ייבוא הכוללת פרט לא נכון אחד או יותר מבין הפרטים האלה:

(א) מספר יבואן;

(ב) סוג מטבע;

(ג) מקור הטובין;

(ד) מספר שטר המטען;

(ה) סיווג הטובין;

(2) סוכן המכס לא צירף אחד מהמסמכים האלה במקרים שבהם היה עליו לצרפם, והמסמכים היו בידיו בעת הגשת הצהרת הייבוא:

(א) חשבון מטענים או שטר מטען ימי או שטר מטען אווירי;

(ב) חשבון הובלה;

(ג) מסמך העדפה;

(ד) חשבון מכר.

(ה) סוכן מכס שלא אימת חתימה של בעל הטובין על כתב ההרשאה בניגוד להוראות סעיף 168(ב), רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סימן זה בגובה 400 שקלים חדשים.

(ו) סוכן מכס שהגיש לרשות המכס כתב הרשאה בניגוד להוראות סעיף 168(ב), רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סימן זה בגובה של 5,000 שקלים חדשים.

(ז) מי שהפר הוראה מההוראות לפי פקודה זו, כמפורט להלן, רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סימן זה, בסכום של 25,000 שקלים חדשים:

(1) מי שלא הגיש מצהר במועד, בניגוד להוראות החלות לגביו, כמפורט להלן, לפי העניין:

(א) סוכן אנייה, קברניט אנייה, משלח בין-לאומי או חברת ספנות – בניגוד להוראות סעיף 53(א)(1) או (2);

(ב) חברת תעופה מובילה – בניגוד להוראות סעיף 53(א)(3);

(ג) סוכן מכס של יבואן – בניגוד להוראות סעיף 53(א)(4);

(2) בעל רישיון מחסן שפעל בניגוד לתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 68(א);

(3) בעל רישיון מחסן שאחסן במחסן טובין בלא שניתנה לגביהם התרה, בניגוד להוראות סעיף 68(ב).

(ח) בעל רישיון מחסן שהפר הוראה מההוראות לפי סעיף 232, כמפורט בטור א' בתוספת, רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי בסכום הקבוע בטור ב' לצדה.

2223. (א) היה למנהל יסוד סביר להניח כי אדם הפר הוראה מההוראות לפי פקודה זו, כאמור בסעיף 2223 (בפרק זה – המפר), ובכוונתו להטיל עליו עיצום כספי לפי אותו סעיף, ימסור למפר הודעה על הכוונה להטיל עליו עיצום כספי (בפרק זה – הודעה על כוונת חיוב).

(ב) בהודעה על כוונת חיוב יציין המנהל, בין השאר, את אלה:

(1) המעשה או המחדל (בפרק זה – המעשה), המהווה את ההפרה;

(2) סכום העיצום הכספי והתקופה לתשלומו;

הודעה על  
כוונת חיוב

(3) זכותו של המפר לטעון את טענותיו לפני המנהל לפי הוראות סעיף 223ד;

(4) הסמכות להוסיף על סכום עיצום הכספי בשל הפרה נמשכת או הפרה חוזרת לפי הוראות סעיף 223ז, והמועד שממנו יראו הפרה כהפרה נמשכת לעניין הסעיף האמור.

223ד. מפר שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב לפי הוראות סעיף 223ג רשאי לטעון את טענותיו, בכתב, לפני המנהל, לעניין הכוונה להטיל עליו עיצום כספי ולעניין סכומו, בתוך 30 ימים ממועד מסירת ההודעה, ורשאי המנהל להאריך את התקופה האמורה בתקופה נוספת שלא תעלה על 30 ימים.

זכות טיעון

223ה. (א) המנהל יחליט, לאחר ששקל את הטענות שנטענו לפי סעיף 223ד, אם להטיל על המפר עיצום כספי, ורשאי הוא להפחית את סכום העיצום הכספי לפי הוראות סעיף 223ז.

החלטת המנהל ודרישת תשלום

(ב) החליט המנהל לפי הוראות סעיף קטן (א) –

(1) להטיל על המפר עיצום כספי – ימסור לו דרישה, בכתב, לשלם את העיצום הכספי (בפרק זה – דרישת תשלום), שבה יציין, בין השאר, את סכום העיצום הכספי המעודכן ואת התקופה לתשלום;

(2) שלא להטיל על המפר עיצום כספי – ימסור לו הודעה על כך, בכתב.

(ג) בדרישת תשלום או בהודעה, לפי סעיף קטן (ב), יפרט המנהל את נימוקי החלטתו.

(ד) לא טען המפר את טענותיו לפי הוראות סעיף 223ד, בתוך התקופה האמורה באותו סעיף, יראו את ההודעה על כוונת חיוב, בתום אותה תקופה, כדרישת תשלום שנמסרה למפר במועד האמור.

223ו. (א) בהפרה נמשכת ייווסף על העיצום הכספי הקבוע לאותה הפרה, החלק החמישים שלו לכל יום שבו נמשכת ההפרה.

הפרה נמשכת והפרה חוזרת

(ב) בהפרה חוזרת ייווסף על העיצום הכספי הקבוע לאותה הפרה, סכום השווה לעיצום הכספי כאמור; לעניין זה, "הפרה חוזרת" – הפרת הוראה מההוראות לפי פקודה זו, כאמור בסעיף 223ב, בתוך שנתיים מהפרה קודמת של אותה הוראה שבשלה הוטל על המפר עיצום כספי או שבשלה הורשע.

223ז. (א) המנהל אינו רשאי להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מהסכומים הקבועים בסימן זה, אלא לפי הוראות סעיף קטן (ב).

סכומים מופחתים

(ב) שר האוצר, בהתייעצות עם שר המשפטים, רשאי לקבוע מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם יהיה ניתן להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מהסכומים הקבועים בסימן זה או בתוספת, ובשיעורים שיקבע.



- סכום מעורכן של העיצום הכספי 223ח. (א) העיצום הכספי יהיה לפי סכומו המעורכן ביום מסירת דרישת התשלום ולגבי מפר שלא טען את טענותיו לפני המנהל כאמור בסעיף 223ד – ביום מסירת ההודעה על כוונת חיוב; הוגש ערעור לבית משפט לפי סעיף 223טז ועוכב תשלומו של העיצום הכספי בידי המנהל או בית המשפט – יהיה העיצום הכספי לפי סכומו המעורכן ביום ההחלטה בערעור.
- (ב) סכומי העיצום הכספי הקבועים בסעיף 223ב ובתוספת, יתעדכנו ב־1 בינואר בכל שנה (בסעיף קטן זה – יום העדכון). בהתאם לשיעור שינוי המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד שהיה ידוע ב־1 בינואר של השנה הקודמת; הסכום האמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של 10 שקלים חדשים; לענין זה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- (ג) המנהל יפרסם ברשומות הודעה על סכומי העיצום הכספי המעורכנים לפי סעיף קטן (ב).
- 223ט. המפר ישלם את העיצום הכספי בתוך 30 ימים מיום מסירת דרישת התשלום כאמור בסעיף 223ד.
- 223י. (א) לא שילם המפר עיצום כספי במועד, ייווספו על העיצום הכספי לתקופת הפיגור, הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961<sup>12</sup> (בפרק זה – הפרשי הצמדה וריבית), עד לתשלומו.
- (ב) על אף האמור בסעיף 231א, הוראות סעיף 100 לחוק מס ערך מוסף לא יחולו לענין הפרשי הצמדה וריבית כאמור בסעיף קטן (א).
- 223יא. עיצום כספי ייגבה לאוצר המדינה ועל גבייתו תחול פקודת המסים (גבייה)<sup>13</sup>.

### סימן ג': התראה מינהלית

- 223יב. (א) היה למנהל יסוד סביר להניח כי אדם הפר הוראה מההוראות לפי פקודה זו, כאמור בסעיף 223ב, והתקיימו נסיבות שקבע המנהל, בנהלים, באישור היועץ המשפטי לממשלה, רשאי הוא, במקום להמציא לו הודעה על כוונת חיוב ולהטיל עליו עיצום כספי, לפי הוראות סימן ב', להמציא לו התראה מינהלית לפי הוראות סימן זה; בסעיף קטן זה, "היועץ המשפטי לממשלה" – לרבות משנה ליועץ המשפטי לממשלה שהיועץ המשפטי לממשלה הסמיכו לענין זה.
- (ב) בהתראה מינהלית יציין המנהל מהו המעשה המהווה את ההפרה, יודיע למפר כי עליו להפסיק את ההפרה וכי אם ימשיך בהפרה או יחזור עליה יהיה צפוי לעיצום כספי בשל הפרה נמשכת או הפרה חוזרת, לפי הענין, כאמור בסעיף 223ז, וכן יציין את זכותו של המפר לבקש את ביטול ההתראה לפי הוראות סעיף 223ג.

<sup>12</sup> ס"ח התשכ"א, עמ' 162.

<sup>13</sup> חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 1374, (א) 1399.

223יג. (א) נמסרה למפר התראה מינהלית כאמור בסעיף 223יב, רשאי הוא לפנות למנהל, בכתב, בתוך 30 ימים, בבקשה לבטל את ההתראה בשל אחד מהטעמים האלה:

(1) המפר לא ביצע את ההפרה;

(2) המעשה שביצע, המפורט בהתראה, אינו מהווה הפרה.

(ב) קיבל המנהל בקשה לביטול התראה מינהלית, לפי הוראות סעיף קטן (א), רשאי הוא לבטל את ההתראה או לדחות את הבקשה ולהותיר את ההתראה על כנה; החלטת המנהל תינתן בכתב ותימסר למפר בצירוף נימוקים.

223יד. (א) נמסרה למפר התראה מינהלית לפי הוראות סימן זה והמפר המשיך להפר את ההוראה שבשלה נמסרה לו ההתראה, ימסור לו הממונה דרישת תשלום בשל הפרה נמשכת כאמור בסעיף 223ו.

הפרה נמשכת  
והפרה חוזרת  
לאחר התראה

(ב) נמסרה למפר התראה מינהלית לפי הוראות סימן זה והמפר חזר והפר את ההוראה שבשלה נשלחה לו ההתראה, בתוך שנתיים מיום מסירת ההתראה, יראו את ההפרה הנוספת כאמור כהפרה חוזרת לענין סעיף 223ו(ב), והמנהל ימסור למפר הודעה על כוונת חיוב לפי הוראות סעיף 223ג בשל ההפרה החוזרת.

#### סימן ד': הוראות שונות

223טו. על מעשה אחד המהווה הפרה של הוראה מההוראות לפי פקודה זו המנויות בסעיף 223ב ושל הוראה מההוראות לפי חוק אחר, לא יוטל יותר מעיצום כספי אחד.

עיצום כספי בשל  
הפרה לפי פקודה  
זו ולפי חוק אחר

223טז. (א) על החלטה סופית של המנהל לפי פרק זה ניתן לערער לבית משפט השלום שבו יושב נשיא בית משפט השלום; ערעור כאמור יוגש בתוך 30 ימים מהיום שבו נמסרה למפר הודעה על ההחלטה.

ערעור

(ב) אין בהגשת ערעור לפי סעיף קטן (א) כדי לעכב את תשלום העיצום הכספי, אלא אם כן הסכים לכך המנהל או אם בית המשפט הורה על כך.

(ג) החליט בית המשפט לקבל ערעור שהוגש לפי סעיף קטן (א), לאחר ששולם העיצום הכספי והורה על החזרת סכום העיצום הכספי ששולם או על הפחתת העיצום הכספי, יוחזר הסכום ששולם או כל חלק ממנו שהופחת, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, מיום תשלומם עד יום החזרתו.

223יז. (א) הטיל המנהל עיצום כספי לפי פרק זה, יפרסם באתר האינטרנט של רשות המסים את הפרטים שלהלן, בדרך שתבטיח שקיפות לגבי הפעלת שיקול דעתו בקבלת ההחלטה להטיל עיצום כספי:

פרסום על  
עיצום כספי

(1) דבר הטלת העיצום הכספי;

(2) מהות ההפרה שבשלה הוטל העיצום הכספי ונסיבות ההפרה;

(3) סכום העיצום הכספי שהוטל;

(4) אם הופחת העיצום הכספי – הנסיבות שבשלהן הופחת סכום העיצום ושיעור ההפחתה;

(5) פרטים על המפר, הנוגעים לעניין, למעט פרטים שיש בהם כדי לזהותו.

(ב) הוגש ערעור לפי סעיף 223טז, יפרסם המנהל, בפרסום לפי סעיף קטן (א), גם את דבר הגשת הערעור ואת תוצאותיו.

(ג) על אף האמור בסעיף זה, לא יפרסם המנהל פרטים שהם בגדר מידע שרשות ציבורית מנועה מלמסור לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998<sup>14</sup>, וכן רשאי הוא שלא לפרסם פרטים לפי סעיף זה שהם בגדר מידע שרשות ציבורית אינה חייבת למסור לפי סעיף 9(ב) לחוק האמור.

(ד) פרסום לפי סעיף זה בעניין עיצום כספי שהוטל על תאגיד יהיה לתקופה של ארבע שנים, ובעניין עיצום כספי שהוטל על יחיד – לתקופה של שנתיים.

(ה) שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע דרכים נוספות לפרסום הפרטים האמורים בסעיף זה.

(א) תשלום עיצום כספי או המצאת התראה מינהלית, לפי פרק זה, לא יגרעו מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה מההוראות לפי פקודה זו המנויות בסעיף 223ב, המהווה עבירה.

שמירת אחריות  
פלילית

(ב) שלח המנהל למפר הודעה על כוונת חיוב או המציא לו התראה מינהלית, בשל הפרה המהווה עבירה כאמור בסעיף קטן (א), לא יוגש נגדו כתב אישום בשל אותה הפרה, אלא אם כן התגלו עובדות חדשות, המצדיקות זאת.

(ג) הוגש נגד אדם כתב אישום בשל הפרה המהווה עבירה כאמור בסעיף קטן (א), לא ינקוט נגדו המנהל הליכים לפי פרק זה בשל אותה הפרה, ואם הוגש כתב אישום בנסיבות האמורות בסעיף קטן (ב) לאחר שהמפר שילם עיצום כספי – יוחזר לו הסכום, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלום הסכום עד יום החזרתו.

ביטול סעיף 226

55. סעיף 226 לפקודה – בטל.

הוספת פרק  
ארבעה עשר א'

56. אחרי סעיף 230 לפקודה יבוא:

#### "פרק ארבעה עשר א': דיווח אלקטרוני

230א. בפרק זה –

הגדרות – פרק  
ארבעה עשר א'

"דיווח אלקטרוני" – הגשת מסמך באמצעות מסר אלקטרוני החתום בחתימה אלקטרונית מאושרת וניתן לשמירה אלקטרונית ולהפקה כפלט;

<sup>14</sup> ס"ח התשנ"ח, עמ' 226.

“חתימה אלקטרונית מאושרת” – כהגדרתה בחוק חתימה אלקטרונית.

230ב. (א) הצהרת ייבוא, הצהרת ייצוא, מצהר וכתב הרשאה חתום יוגשו לרשות המכס באמצעות מסר אלקטרוני החתום בידי המגיש בחתימה אלקטרונית מאושרת (בפרק זה – מסר אלקטרוני מאושר), בהתאם להוראות לפי פרק זה.

(ב) המנהל רשאי לקבוע בכללים מסמכים נוספים על המסמכים המנויים בסעיף קטן (א), שיוגשו לרשות המכס באמצעות מסר אלקטרוני מאושר.

230ג. בעל טובין שחייב בהגשת מסמך באמצעות מסר אלקטרוני, ישמור את המסמך, לרבות כל מסמך שצורף לו, בדרך שיקבע המנהל בכללים.

230ד. הודעה, דרישה או כל מסמך אחר שהמנהל או עובד רשות המכס שהמנהל הסמיכו לכך רשאים להמציא לפי פקודה זו לנמען, יכול שייערכו כמסר אלקטרוני ויומצאו לנמען בדרך שיקבע המנהל בכללים.

230ה. (א) מסר אלקטרוני כאמור בסעיף 230ד, שנשלח לנמען באמצעות מערכת ממוכנת של רשות המכס, חזקה כי הומצא לנמען בתום שלושה ימי עסקים ממועד שליחתו, ובלבד שמתקיימים שני אלה:

(1) בכל כניסה של הנמען למערכת שאליה נשלח המסר (בסעיף זה – המערכת הקולטת), יוצג באופן בולט חיווי על כך שהתקבל מסר אלקטרוני חדש שלא נקרא בידי הנמען;

(2) המערכת הקולטת מאפשרת לנמען להפיק רשומת תוכנה (log) המעידה על מועדי כניסתו למערכת.

(ב) חזקה כאמור בסעיף קטן (א) ניתנת לסתירה בידי הנמען, בין השאר, על ידי המצאת רשומת תוכנה כאמור בפסקה (2) של אותו סעיף קטן שלפיה נמנע מהנמען להתחבר למערכת הקולטת בתקופה שלאחר תום התקופה כאמור בסעיף קטן (א) רישה בשל תקלה באותה מערכת.

230ו. המנהל רשאי לקבוע בכללים הוראות בעניינים אלה:

(1) התנאים והליכי האישור לשם חיבור למערכת הממוכנת של רשות המכס לשם דיווח אלקטרוני לרשות המכס;

(2) אופן הדיווח האלקטרוני;

(3) דרישות מזעריות למערכות חומרה ותוכנה המשמשות לשם דיווח אלקטרוני;

(4) מבנה הטפסים שיש להשתמש בהם לשם דיווח אלקטרוני ומתכונתם.

חובת דיווח אלקטרוני

שמירת מסמך שהוגש כמסר אלקטרוני

המצאת מסר אלקטרוני בידי רשות המכס

חזקת מסירה

כללים לעניין דיווח אלקטרוני

מרשם תוכנות 1230. (א) לשם אבטחת הדיווח האלקטרוני כאמור בפרק זה ינהל המנהל מרשם של תוכנות שמתקיימות לגביהן הדרישות שנקבעו לפי סעיף 1230(3) (בסעיף זה – מרשם תוכנות); מרשם התוכנות יפורסם באתר האינטרנט של רשות המסים.

(ב) לא יעשה אדם שימוש בתוכנה לשם ביצוע הוראות לפי פקודה זו, אלא אם כן היא רשומה במרשם התוכנות.

תקלה במערכת חומרה או תוכנה 1230. היתה תקלה או השבתה במערכת חומרה או תוכנה המשמשת את רשות המכס לקליטה או לשליחה של מסר אלקטרוני לפי הוראות פקודה זו, רשאי המנהל לקבוע בכללים הוראות לעניין קליטה או שליחה שלא באמצעות מסר אלקטרוני, שיחולו בתנאים ולתקופה שיקבע; הודעה על קביעת הוראות כאמור תפורסם באתר האינטרנט של רשות המסים.

57. בסעיף 231 לפקודה, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

תיקון סעיף 231

”(ד) הוראות סעיף זה לא יחולו על עבירה לפי פסקאות (4) או (6) של סעיף 212(א), אלא אם כן נעברה בידי מי שאינו יבואן או יצואן כהגדרתם בסעיף 223א, וכן אם נעברה בקשר למסמך כאמור בסעיפים 62(ג)2 או 103(ג)2, לפי העניין, שנדרש לפי פקודת הייבוא והייצוא.”

58. בסעיף 231 לפקודה, במקום ”108(ב), 135 ו-142” יבוא ”108, 135 ו-141”.

תיקון סעיף 231א

59. אחרי סעיף 231א לפקודה יבוא:

הוספת סעיף 2א231

”חובת סודיות 2א231. (א) לא יגלה אדם ידיעה שהגיעה אליו אגב ביצוע פקודה זו, אלא בהתקיים אחד מאלה:

(1) שר האוצר התיר לגלותה;

(2) המידע נדרש לרשות המכס או לרשות מוסמכת לשם ביצוע פקודה זו או ביצועו של חוק אחר המסדיר ייבוא או ייצוא של טובין או פיקוח על טובין מיובאים או מיוצאים, או התקנות לפיהם, במקרה ובמידה שנדרש; בפסקה זו, ”רשות מוסמכת” – כהגדרתה בסעיף 2ב(א) לפקודת הייבוא והייצוא;

(3) נדרש לגלותה בהליך משפטי לפי פקודה זו או חוק מסים כמשמעותו בחוק לתיקון דיני מסים (חילופי ידיעות בין רשויות המס), התשכ”ז–1967<sup>15</sup>;

(4) המידע הוא כמפורט בסעיף 384א לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ”ה–1995<sup>16</sup>, או בתקנות לפיו, ובלבד שמידע כאמור יימסר למוסד לביטוח לאומי ושמידע זה נדרש לתכליות האמורות באותו סעיף, ובמידה שנדרש.

(ב) לעניין סעיף קטן (א)(1), רשאי שר האוצר לתת היתר לגילוי סוגי מידע, ובלבד שהיתר כאמור יינתן לבעלי תפקידים שצוינו בו לצורך מילוי תפקידם כדין, ומנימוקים שיירשמו.

<sup>15</sup> ס”ח התשכ”ז, עמ’ 136.

<sup>16</sup> ס”ח התשנ”ה, עמ’ 210.

(ג) הגיעה לאדם ידיעה לפי הוראות סעיף קטן (א), יראוהו כמי שקיבל אותה אגב ביצוע פקודה זו.  
(ד) גילה אדם ידיעה שהגיעה אליו אגב ביצוע פקודה זו, בניגוד להוראות לפי סעיף זה, דינו – מאסר שנה או קנס 19,300 שקלים חדשים.

- תיקון סעיף 231 60. בסעיף 231ד(ג)2) לפקודה, במקום "אותו רשימון" יבוא "אותה הצהרת ייבוא".
- הוספת סעיף 232 61. אחרי סעיף 232 לפקודה יבוא:
- "תיקון התוספת 232א. שר האוצר רשאי, בצו, בהסכמת שר המשפטים, לתקן את התוספת, ובלבד שסכום העיצום הכספי שייקבע בשל הפרה של הוראה מההוראות לפי סעיף 232, כמפורט בטור ב' בתוספת, לא יעלה על 50,000 שקלים חדשים".
- תיקון סעיף 233 62. בסעיף 233 לפקודה, בכותרת השוליים, במקום "בתסקיר" יבוא "במצהר".
- הוספת סעיף 238א 63. אחרי סעיף 238 לפקודה יבוא:
- "הקלות בהליכי ייבוא לגורמים מאושרים 238א. לשם הקלה על תהליכי סחר החוץ, אבטחת שרשרת האספקה העולמית וחיוזוק אמצעי הביטחון בתהליכים אלה, רשאי המנהל לתת לגורמים שיאשר הקלות בהליכי ייבוא לפי פקודה זו; המנהל יורה על סוגי ההקלות כאמור שיינתנו ועל התנאים שלפיהם יינתנו ההקלות".
- תיקון סעיף 239א 64. בסעיף 239א לפקודה, במקום "רשימון" יבוא "הצהרה" ובמקום "שהותרו טובין" יבוא "שניתנה לגבי טובין שנכללו בהצהרה התרה".
- תיקון סעיף 239ב 65. בסעיף 239ב לפקודה –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "רשימון תעודה וכל מסמך המוצאים על פי חוק זה" יבוא "כל מסמך שמוציאה רשות המכס לפי הוראות פקודה זו" ובמקום "בהם, אינם טעונים" יבוא "בו, אינו טעון";
- (2) סעיף קטן (ב) – בטל.
- הוספת תוספת 66. אחרי סעיף 241 לפקודה יבוא:

#### "תוספת"

(סעיף 223ב(ח))

טור א' ההוראה	טור ב' סכום העיצום הכספי בשקלים חדשים
(1) בעל רישיון מחסן שלא ניהל רישומים בהתאם להוראות המנהל, בניגוד להוראות תקנה 23א) לתקנות המכס, התשכ"ו-1965 <sup>17</sup> (בתוספת זו – תקנות המכס);	5,000
(2) בעל רישיון מחסן שלא הגיש למנהל דוח שנתי על המלאי בהתאם להוראות תקנה 23א לתקנות המכס;	5,000
(3) בעל רישיון מחסן שלא שמר מסמך, בניגוד להוראות תקנה 23ב לתקנות המכס;	5,000
(4) בעל רישיון מחסן שלא הודיע למנהל על שינוי שחל בפרט שמסר, בניגוד להוראות תקנה 23ג לתקנות המכס;	10,000

<sup>17</sup> ק"ת התשכ"ו, עמ' 274.

טור א' ההוראה	טור ב' סכום העיצום הכספי בשקלים חדשים
(5) בעל אמצעי שליטה בבעל רישיון מחסן שהעביר אמצעי שליטה בו בניגוד להוראות תקנה 123(ד) לתקנות המכס;	40,000
(6) בעל רישיון מחסן שהעביר את ניהול המחסן והפיקוח עליו לאחא, בלא אישור המנהל, בניגוד להוראות תקנה 123(יז) לתקנות המכס;	25,000
(7) בעל רישיון מחסן כללי שאחסן במחסן טובין בניגוד להוראות תקנה 123(יט) לתקנות המכס;	25,000
(8) בעל רישיון מחסן שלא המציא למנהל הצהרות ותעודות, בניגוד להוראות תקנה 23(ז) לתקנות המכס.	10,000

תיקון חוק מס  
ערך מוסף –  
מס' 57

67. בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975<sup>18</sup> –

(1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "המס" יבוא:

"הצהרת ייבוא" – כמשמעותה בסימן ה' לפרק רביעי לפקודת המכס;

"הצהרת ייצוא" – כמשמעותה בסימן ב' בפרק שישי לפקודת המכס;"

(2) בסעיף 11א, במקום "כשהרשימון לצריכה בארץ ערוך" יבוא "כשהצהרת הייבוא ערוכה";

(3) בסעיף 30(א)1, במקום "אם הותר לגביהם רשימון יצוא או מסמך אחר שאישר לעניין זה המנהל" יבוא "אם הוגשו לגביהם הצהרת ייצוא או מסמך אחר שאישר לעניין זה המנהל, וניתנה לגביהם התרה";

(4) בסעיף 38א, במקום "ברשימון יבוא" יבוא "בהצהרת ייבוא", במקום "רשימון היבוא" יבוא "שהצהרת הייבוא", במקום "נושא את שמו" יבוא "נושאים את שמו" ובמקום "הרשימון" יבוא "ההצהרה";

(5) בסעיף 40, במקום "ברשימוני יבוא" יבוא "בהצהרות ייבוא";

(6) בסעיף 40א, במקום "רשימון היבוא" יבוא "הצהרת הייבוא";

(7) בסעיף 69א –

(א) בסעיף קטן (א) –

(1) בפסקה (4), במקום "רשימוני הייצוא" יבוא "הצהרות הייצוא" ובמקום "שהותרו בתקופת הדוח והנכללים בו" יבוא "שניתנה לגבי הטובין הכלולים בהם התרה בתקופת הדוח, ושנכללים בדוח";

(2) בפסקה (5), במקום "רשימוני הייבוא" יבוא "הצהרות הייבוא";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "רשימון יבוא ורשימון יצוא" יבוא "הצהרת ייבוא והצהרת ייצוא" ובמקום "מספרם" יבוא "מספרן";

(8) בסעיף 89, במקום "בעת התרת רשימון היבוא לצריכה בארץ" יבוא "במועד תשלום המכס עליהם לפי הוראות סעיף 123 לפקודת המכס";

(9) בסעיף 95(א)1, במקום "רשימוני יבוא" יבוא "הצהרות ייבוא".

תיקון חוק מס  
קנייה (טובין  
ושירותים) –  
מס' 25

68. בחוק מס קנייה (טובין ושירותים), התשי"ב-1952<sup>19</sup>, בסעיף 10(א)1, במקום "בשעת פרייתם מפיקוח רשות המכס" יבוא "במועד תשלום המכס עליהם לפי הוראות סעיף 123 לפקודת המכס".

<sup>18</sup> ס"ח התשל"ו, עמ' 52; התשע"ח, עמ' 81.

<sup>19</sup> ס"ח התשי"ב, עמ' 344; התשע"ז, עמ' 1199.

69. בפקודת מס הכנסה<sup>20</sup>, בסעיף 158ב, אחרי פסקה (2) יבוא:  
"א2) פקודת המכס;  
(2ב) חוק מס קנייה (טובין ושירותים), התשי"ב-1952;  
(2ג) פקודת תעריף המכס והפטורים, 1937";
70. בחוק סוכני המכס, התשכ"ה-1964<sup>21</sup>, בסעיף 3א(ב) –  
(1) ברישה, במקום "רשימונים לעניין סעיף 25 לפקודת המכס" יבוא "הצהרת יבוא לפי סימן ה' בפרק רביעי לפקודת המכס או הצהרת ייצוא לפי סימן ב' בפרק שישי לפקודה האמורה (בסעיף זה – הצהרות)";  
(2) בפסקאות (1) ו-2), בכל מקום, במקום "רשימונים" יבוא "הצהרות".
71. תיקון חוק היטלי סחר ואמצעי הגנה, התשנ"א-1991<sup>22</sup> –  
(1) בסעיף 1, בהגדרה "יבואן" של טובין, במקום "שהותר לו רשימון לצריכתם של הטובין בארץ" יבוא "שהגיש הצהרת יבוא לצריכה בארץ כאמור בסעיף 62(א)(1) לפקודה האמורה (להלן – הצהרת יבוא לצריכה) וניתנה התרה לגבי הטובין הכלולים בהצהרה";  
(2) בסעיף 32לב(ב)(1), במקום "הרשימונים לצריכה בישראל שהותרו לפי פקודת המכס" יבוא "הצהרות יבוא לצריכה שניתנה לגבי הטובין הכלולים בהן התרה לפי פקודת המכס (להלן – התרה לצריכה בארץ)";  
(3) בסעיף 45 –  
(א) בפסקה (1), במקום "התרת הרשימון לצריכה בארץ" יבוא "מתן ההתרה לצריכה בארץ לגביהם";  
(ב) בפסקה (2), במקום "התרת רשימון היצוא" יבוא "התרתם לייצוא" ובסופה יבוא "לעניין זה, "התרה לייצוא", של טובין – מתן התרה לגבי טובין הכלולים בהצהרת ייצוא לפי הוראות סעיף 103 לפקודת המכס".
72. בחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015<sup>23</sup>, בסעיף 100(2), במקום "רשימון כמשמעותו" יבוא "הצהרת יבוא כהגדרתה".
73. (א) תחילתם של סעיפים 54 ו-57 לחוק זה ביום כ' באב התשע"ח (1 באוגוסט 2018), ובלבד שעד אותו מועד הותקנו תקנות לפי סעיף 223(ב) לפקודה כנוסחה בחוק זה; לא הותקנו תקנות עד המועד האמור, תהיה התחילה של הסעיפים האמורים ביום כניסתן לתוקף של התקנות.  
(ב) תחילתם של סעיפים 32, 33 ו-34 לחוק זה, וכן שאר הוראות הפקודה כנוסחה בחוק זה לעניין הצהרות ייצוא לפי סעיף 103 לפקודה כנוסחה בסעיף 32 לחוק זה, ביום כ"ט בתמוז התשע"ט (1 באוגוסט 2019); ואולם שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי, בצו, לדחות את המועד האמור לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים.

תיקון חוק היטלי  
סחר ואמצעי הגנה  
מס' 6

תיקון חוק הגנה  
על בריאות הציבור  
(מזון) – מס' 2  
תחילה

משה כחלון  
שר האוצר

בנימין נתניהו  
ראש הממשלה

יולי יואל אדלשטיין  
יושב ראש הכנסת

ראובן ריבלין  
נשיא המדינה

<sup>20</sup> דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשע"ח, עמ' 118.

<sup>21</sup> ס"ח התשכ"ה, עמ' 16; התשס"ה, עמ' 745.

<sup>22</sup> ס"ח התשנ"א, עמ' 38; התשע"א, עמ' 190.

<sup>23</sup> ס"ח התשע"ו, עמ' 90; התשע"ו, עמ' 1057.